

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์
ข้อมูล ณ วันที่ ๑ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสุธีร์ เทียนชัย

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๔๕ ม. ๕ ต.ลำพยนต์ อ.ตากฟ้า จ.นครสวรรค์

โทรศัพท์ ๐๘๙๙๕๘๔๔๓๐ Facebook อบต.สุธีร์ เทียนชัย Line-.....

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๗ ปัจจุบันอายุ ๖๑ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษา โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์

คณะ/สาขาวิชา -

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ ส.อบต. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....มันสำปะหลัง.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงปลูกพืชหมุนเวียน (พืชใช้น้ำน้อย)

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานการลดต้นทุนการผลิตพืชไร่
๒. ฐานการปลูกข้าวฟ่างทางกระรอก
๓. ฐานการทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ
๔. ฐานเกษตรทฤษฎีใหม่
๕. ฐานการผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๑.๑ การลดต้นทุนการผลิตพืชไร่
- ๔.๑.๒ การปลูกพืชหมุนเวียน

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน - หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๓.๑ การปลูกข้าวฟ่างทางกระรอก
- ๔.๓.๒ เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการปลูกพืชหมุนเวียน เนื่องจากการปลูกพืชหมุนเวียนสามารถช่วยปรับปรุงดิน ควบคุมศัตรูพืช และโรคพืช และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ การปลูกพืชชนิดเดียวกันซ้ำๆ ในพื้นที่เดิมเป็นเวลานานอาจทำให้ดินขาดธาตุอาหาร วัชพืชและศัตรูพืชสะสม และส่งผลเสียต่อโครงสร้างของดิน การหมุนเวียนพืชช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้โดยการสลับชนิดพืชที่ปลูกในแต่ละฤดูกาล ทำให้ดินได้รับสารอาหารที่หลากหลาย ควบคุมศัตรูพืชและวัชพืชได้ดีขึ้น ลดความจำเป็นในการใช้สารเคมี และลดความเสี่ยงด้านราคาผลผลิต ดังนั้น นายสุธีร์ เทียนชัย เกษตรกรต้นแบบ จึงได้เริ่มปรับเปลี่ยนที่ดินทำการเกษตรแบบพืชเดี่ยวมาเป็นการทำการเกษตรแบบหมุนเวียน โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการปลูกพืชหมุนเวียน คือ การแก้ปัญหาพื้นฐานของการทำการเกษตรแบบเดิม ทั้งในเรื่องดิน ต้นทุนการผลิต รายได้ และความมั่นคงของระบบการผลิตพืชในระยะยาว สามารถนำไปขยายผลและถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ด้านการปลูกพืชหมุนเวียน แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน

๑. การเรียนรู้ด้วยสื่อต่างๆ เช่น วิดีโอการสาธิต วิธีการปลูก การดูแล และการเก็บเกี่ยว ให้เกษตรกรวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง ร่วมออกแบบระบบปลูกพืชหมุนเวียนที่เหมาะสมกับพื้นที่ เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง แจกชุดเอกสารประกอบการเรียนรู้ ๒. การเรียนรู้จากแปลงจริงและปฏิบัติ เช่น เยี่ยมชมแปลงปลูกพืชหมุนเวียนของเกษตรกรต้นแบบหรือแปลงสาธิตของ ศพก. เปรียบเทียบผลผลิตระหว่างระบบปลูกแบบเชิงเดี่ยวกับแบบหมุนเวียน และจัดอบรมแบบลงมือปฏิบัติจริง เช่น การเตรียมดิน การหว่านเมล็ด การจัดการปุ๋ย/น้ำ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

๑. การเตรียมข้อมูลและการมีส่วนร่วมระดับพื้นที่ รวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ เช่น ปัญหา ความต้องการของเกษตรกร ข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มเกษตรกร คัดเลือกประเด็นสำคัญ ที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อใช้ในการเสนอจัดทำแผน

๒. การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (ประชุม ศพก.) มีการเข้าร่วมประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำเสนอข้อมูลและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ

๓. การจัดทำร่างแผนบูรณาการ เสนอแนวทาง/เสนอความต้องการจัดสรรงบประมาณโครงการ เช่น เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรอาจเสนอแผนพัฒนาศักยภาพเกษตรกร การส่งเสริมอาชีพ การใช้เทคโนโลยี กำหนดเป้าหมาย ระยะเวลา งบประมาณ และตัวชี้วัด ให้ชัดเจนและสามารถประเมินผลได้

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๑. การเตรียมแผนและกำหนดกรอบแผน โดยสำนักงานเกษตรอำเภอตากฟ้าประชุมพิจารณาแนวนโยบายจากกรมส่งเสริมการเกษตรและระดับจังหวัด กำหนดแนวทาง เป้าหมาย และกิจกรรมที่จะดำเนินงานตามศักยภาพของแต่ละ ศพก. และทำหนังสือแต่งตั้งทีมงานถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก

๒. ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ ๑, ๒ และ ๓ ทำการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหา ด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๓. ตรวจสอบข้อมูลและคืนข้อมูลให้เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรตรวจสอบก่อนจัดทำรายงาน และเผยแพร่การถอดบทเรียน

๔. สำนักงานเกษตรอำเภอตากฟ้าจัดทำรายงานผลการถอดบทเรียนและส่งมอบรายงานผลการถอดบทเรียนให้ทางกรมส่งเสริมการเกษตร และเผยแพร่การถอดบทเรียน เพื่อช่วยให้ความรู้ ประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ต่อยอดในพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

๑. เกษตรกรต้นแบบ นายสุธีร์ เทียนชัย

๒. เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอตากฟ้า

๓. เกษตรกรในพื้นที่ (เกษตรกรสมาชิกศูนย์ผลิตพันธุ์พืชตระกูลถั่วชุมชน ม.๕ ต.ลำพยนต์)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

การเผชิญกับปัญหาในการทำเกษตรแบบดั้งเดิมที่ให้ผลผลิตไม่แน่นอน ดินไม่ดี ต้นทุนการผลิตสูง เกิดความไม่มั่นคงทางรายได้ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ อีกแรงบันดาลใจสำคัญ คือ การได้เข้าร่วมอบรม เรียนรู้ หรือเห็นตัวอย่างจากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ ที่ประสบความสำเร็จจากการนำเทคโนโลยีหรือหลักวิชาการมาใช้ เช่น การวิเคราะห์ดิน การใช้ระบบน้ำหยด การใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี รวมถึงการวางแผนการผลิต และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเพื่อนเกษตรกรคนอื่น ๆ ได้อีกด้วย

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาดินเสื่อมโทรม ดินขาดธาตุอาหารอินทรีย์วัตถุ และความเป็นกรดต่างที่ไม่เหมาะสม เป็นอุปสรรคสำคัญในการผลิตพืชในพื้นที่ เพราะทำให้พืชเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ ผลผลิตตกต่ำ และต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เนื่องจากต้องใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารปรับสภาพดินมากกว่าปกติ ความท้าทายนี้ข้าพเจ้าเริ่มมองหาแนวทางใหม่ในการฟื้นฟูดินอย่างยั่งยืน โดยอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ดินเพื่อรู้ค่าความอุดมสมบูรณ์และ pH , การปลูกพืชบำรุงดิน เช่น ปอเทือง ถั่วพราง เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ, การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เมื่อเริ่มนำความรู้เหล่านี้มาปรับใช้ ค่อยๆเห็นการเปลี่ยนแปลงของดินดีขึ้น พืชฟื้นตัว ต้นทุนลดลง และไม่จำเป็นต้องพึ่งปุ๋ยเคมีมากเหมือนเดิม

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การตรวจวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ ใช้ชุดตรวจดินภาคสนาม และส่งตัวอย่างดินไปยังสถานีพัฒนาที่ดิน ทราบค่าพีเอช, ปริมาณธาตุอาหารหลัก N-P-K นำข้อมูลไปจัดทำ "ใบสั่งปุ๋ยเฉพาะพื้นที่" เพื่อให้ใส่ปุ๋ยในปริมาณที่เหมาะสม

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภัณฑ์ ผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก น้ำหมักชีวภาพ จากวัสดุเหลือใช้ และใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา บิวเวอร์เรีย เพื่อควบคุมโรคพืช

การใช้น้ำส้มควันไม้ ผลิตจากการเผาถ่าน ใช้ในการไล่แมลงศัตรูพืช

การจัดการน้ำอย่างแม่นยำ ใช้ระบบน้ำหยด เพื่อลดการสูญเสียน้ำ ช่วยประหยัดน้ำและลดปัญหาเชื้อราจากความชื้นสะสม

การจัดระบบปลูกพืชหมุนเวียนและพืชบำรุงดิน ปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วพราง ปอเทือง ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. สำรวจปัญหาและวิเคราะห์สภาพที่พบในพื้นที่ เช่น ดินเสื่อม น้ำไม่พอ ผลผลิตต่ำ หรือโรคแมลงระบาด ชนิดของดิน พื้นที่ปลูก แหล่งน้ำ

๒. ค้นหาข้อมูลเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ศึกษาจากแหล่งข้อมูล เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ, กรมพัฒนาที่ดิน, สื่อออนไลน์ เลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับปัญหาเพื่อนำมาปรับใช้

๓. เริ่มทดลองในพื้นที่บางส่วนก่อน เพื่อดูความเหมาะสมและการเปลี่ยนแปลง

๔. ปรับปรุงและประยุกต์ให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูกพืชของตนเอง

๕. ขยายผลในแปลงทั้งหมด เมื่อตรวจสอบว่าเทคโนโลยีนั้นใช้ได้ผลดี จึงนำไปใช้ในแปลงอื่น ๆ

๖. ถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ นำเสนอผลสำเร็จให้เพื่อนเกษตรกรในชุมชน ศูนย์เรียนรู้ หรือเวทีถอดบทเรียน เป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการเกษตร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในแปลงมันสำปะหลัง

๑. เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ ขุดดินลึกประมาณ ๑๕-๒๐ ซม. (ระดับรากพืชมันสำปะหลัง)

เก็บจากหลายจุดในแปลง (อย่างน้อย ๕-๑๐ จุด) แล้วผสมรวมเป็นตัวอย่างเดียว ตากให้แห้ง บดและร่อนผ่านตะแกรงหยาบ ส่งไปวิเคราะห์ที่สถานีพัฒนาที่ดินนครสวรรค์

๒. รับผลวิเคราะห์ดินและแปลผลผลวิเคราะห์จะระบุค่าต่าง ๆ จากนั้นหน่วยงาน (เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอตากฟ้า หรือพัฒนาที่ดินนครสวรรค์) แนะนำ “สูตรปุ๋ย” และ “อัตราการใช้” ที่เหมาะสมกับมันสำปะหลัง ให้ตามค่าวิเคราะห์ดิน

๓. จัดเตรียมปุ๋ยตามคำแนะนำ

ตัวอย่างเช่น: หากดินมีโพแทสเซียมต่ำ → แนะนำให้ใช้ปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐

หากดินมีฟอสฟอรัสพอใช้ แต่ไนโตรเจนต่ำ → อาจแนะนำสูตร ๒๕-๗-๗ หรือ ๒๑-๐-๐

ปรับอัตราตามความต้องการของพืชในแต่ละช่วงอายุ เช่น ช่วง ๑-๒ เดือน เน้นไนโตรเจน ช่วงสะสมหัว (๓ เดือน ขึ้นไป) เน้นโพแทสเซียม

๔. ใส่ปุ๋ยตามช่วงเวลาและวิธีที่เหมาะสม

ช่วงแรก (หลังปลูก ๑ เดือน): ใส่ปุ๋ย N เช่น ๒๑-๐-๐ เพื่อเร่งใบและลำต้น

ช่วงกลาง (๒-๓ เดือน): เริ่มเสริม P และ K เช่น ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑

ช่วงสะสมแป้ง (๓-๕ เดือน): ใส่ปุ๋ยโพแทสเซียมสูง เช่น ๐-๐-๖๐ เพื่อสะสมแป้งในหัว ใส่แบบโรยข้างแถว ห่างจากต้น ๑๐-๑๕ ซม. แล้วกลบ

๕. ติดตามผล สังเกตการเจริญเติบโต สีใบ และการสะสมหัว เปรียบเทียบกับรอบที่ไม่ได้ใช้การวิเคราะห์ดิน นำข้อมูลไปปรับปรุงในรอบถัดไป

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๔.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	พื้นที่ปลูกจำนวน	๕๘	ไร่
๑.๒) ข้าวฟ่างทางกระรอก	พื้นที่ปลูกจำนวน	๓๐	ไร่
๑.๓) มันสำปะหลัง	พื้นที่ปลูกจำนวน	๒๐	ไร่
๑.๔) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๖.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาตุก	จำนวน	๕๐๐	ตัว
๒.๒) ปลาช่อน	จำนวน	๕๐๐	ตัว
๒.๓) ปลานิล	จำนวน	๕๐๐	ตัว
๒.๔) ปลาตะเพียน	จำนวน	๕๐๐	ตัว
๒.๕) ปลาสวาย	จำนวน	๕๐๐	ตัว
๒.๖) ปลาจระเม็ด	จำนวน	๕๐๐	ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัว	จำนวน.....(ตัว)
๓.๒) ไก่ไข่	จำนวน..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) อินทผลัม	จำนวน	๙	ต้น
๔.๒) มะม่วง	จำนวน	๑๐	ต้น

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....๓.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๒) สายน้ำหยด	เป็นเงิน	๖๐๐	บาท/ไร่
๑.๓) ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๔) ค่าไถ	เป็นเงิน	๑,๒๐๐	บาท/ไร่
๑.๕) ค่ายา	เป็นเงิน	๒๐๐	บาท/ไร่
๑.๖) ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๓,๕๐๐	บาท/ไร่	
รายได้	๘,๗๐๐	บาท/ไร่	

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไข่ไก่.....
เฉลี่ยรายได้วันละ.....๓๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มะนาว , มะละกอ, ผัก.....
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๑,๕๐๐.....บาท/สัปดาห์

- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ข้าวฟ่าง.....
เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๒๕,๐๐๐.....บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มันสำปะหลัง, อินทผาลัม, มะม่วง, ข้าว.....
เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๓๕๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)
ประโยชน์ต่อตนเอง : มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปรับเปลี่ยนวิธีและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำ
เกษตร ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและน้ำ สุขภาพดีขึ้น ไม่มีสารตกค้างในแปลง และทำให้ตนเองไม่หยุดพัฒนา เรียนรู้
ทดลองทำ

ประโยชน์ต่อเกษตรกรรายอื่น : เกษตรกรในชุมชนที่มาเรียนรู้ที่ ศพก. ได้นำแนวทางกลับไปปรับ
ใช้ในแปลงตนเอง มีการแบ่งปันอาชีพ ความรู้และพัฒนากิจการเกษตรใหม่ๆ

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน : ลดการเผาตอซัง ลดคว้นพืชในชุมชนมีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน
เช่น การทำปุ๋ยหมักใช้เอง ศพก.กลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้เกษตรกรใกล้เคียงเข้ามาศึกษา ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจ
ชุมชน เช่น การรวมกลุ่มปลูกพืชใช้น้ำน้อย

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น ป้องกันการปนเปื้อนในแหล่งน้ำและ
ดิน รักษาสมดุลของจุลินทรีย์ในดิน

การปลูกพืชคลุมดิน / หมุนเวียนพืช ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน
ลดการสะสมของศัตรูพืช โรค แมลง และการใช้สารเคมี

การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ปลอดภัยต่อเกษตรกร รักษาความหลากหลาย
ทางชีวภาพในพื้นที่แปลง

การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (เช่น การทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ) ลดปริมาณขยะและการเผาในพื้นที่เกษตร เปลี่ยนของเสียเป็นทรัพยากร เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี

ผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

ลดปัญหาฝุ่นควันจากการเผาเศษพืช ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดมลพิษทางอากาศ

ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

สร้างต้นแบบฟาร์มที่ยั่งยืนให้ชุมชน และเป็นแปลงต้นแบบในการปรับใช้เทคโนโลยี การ

เปลี่ยนแปลงให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ด้านดิน วิเคราะห์ดินก่อนปลูก ช่วยให้การใช้ปุ๋ยตรงตามความต้องการของพืช ลดการสะสมของธาตุอาหารที่เกินความจำเป็น, การปลูกพืชคลุมดิน/พืชหมุนเวียน ป้องกันการชะล้างหน้าดินและเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน, การใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เศษฟาง ชีววั ทำให้ดินร่วนซุย ไม่ทำลายโครงสร้างดิน

ด้านน้ำ ใช้ระบบน้ำหยด/สปริง ลดการใช้น้ำมากกว่าระบบรดน้ำแบบท่วม ชุดสระกักเก็บน้ำและปลูกหญ้าแฝกริมคันนา ป้องกันการพังทลายของตลิ่งและเก็บน้ำไว้ใช้ยามแล้ง พื้นที่ชลประทานใช้ได้ยาวขึ้นตลอดฤดูเพาะปลูก

ด้านการลดการใช้สารเคมี ใช้ชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา บิวเบอร์เรีย, ไม่เผาตอซังพืช แต่ย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์หรือการไถกลบ ทำให้เพิ่มจุลินทรีย์มีประโยชน์ในดิน

ด้านการลดของเสียและการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ เศษพืช เศษฟาง เศษผลผลิต นำมาทำปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมักชีวภาพใช้ในแปลง ลดค่าใช้จ่าย ไม่ใช้ให้เกิดมลพิษทางอากาศ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีความรู้และความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานทางการเกษตรของพื้นที่เป็นอย่างดี โดยได้ศึกษาวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ ทั้งในด้าน สภาพภูมิอากาศ ดิน น้ำ พืช สัตว์ ทำให้สามารถประเมินและแนะนำวิธีการผลิตพืชได้อย่างเหมาะสม

พืชที่มีการทดลองปลูกในพื้นที่

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ – ใช้พันธุ์ลูกผสม ปรับการให้ปุ๋ยตามสูตรแนะนำจากค่าวิเคราะห์ดิน

มันสำปะหลัง – ทดลองใช้พันธุ์ต้านทานโรคใบด่าง, ทดลองการให้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ข้าวฟ่าง – ทดลองปลูกฤดูแล้ง ใช้น้ำน้อย แนะนำการคลุมดินด้วยฟาง

ข้าว – ปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ ใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพที่ผลิตเอง ไม่เผาฟางข้าว ไกล่กลบเพื่อเป็นปุ๋ย

ประโยชน์จากการรู้และทดลองทุกพืช

สามารถให้คำแนะนำได้ครอบคลุมหลายพืชตามฤดูกาล

รู้จุดเด่น-จุดด้อยของแต่ละพืชในพื้นที่จริง

วางแผนการผลิตได้ตรงตามสภาพแวดล้อม

เป็นต้นแบบให้เกษตรกรในชุมชนเรียนรู้ตามได้

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ข้าพเจ้าในฐานะเกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก. ต้นแบบ) ได้ทำหน้าที่เป็น แหล่งเรียนรู้หลักของชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง โดยเน้นการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ถ่ายทอดจากประสบการณ์ตรง มีการจัดอบรม และบรรยายถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร หน่วยงาน และผู้ที่สนใจอย่างต่อเนื่อง โดยการให้บริการเป็นจุดอบรมหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น กรมปศุสัตว์ กรมตรวจบัญชีและสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน และกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

เป็นศูนย์กลางการให้คำปรึกษาด้านการปลูกพืช เช่น การวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ย การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี ธาตุอาหารน้ำใต้ดิน, ตรวจเยี่ยมแปลงเกษตรกร เมื่อเกษตรกรประสบปัญหา เช่น เชื้อรา โรคระบาด ร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอตากฟ้าในการลงพื้นที่แก้ปัญหาและให้คำปรึกษา

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ในฐานะศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.หลัก) ข้าพเจ้าได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวม เผยแพร่ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและองค์ความรู้ทางวิชาการ ที่ทันสมัย ถูกต้อง และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงความรู้ และนำไปปรับใช้ในการทำการเกษตรได้จริง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ในฐานะศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.หลัก) เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สามารถขยายผลองค์ความรู้ไปสู่เกษตรกรรายอื่นได้ ทั้งผ่านการอบรม การเรียนรู้แบบลงมือทำ

และการเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและรายได้ รวมถึงสร้างความมั่นคงทางอาชีพได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ ศพก. ของข้าพเจ้าได้ดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และกลุ่มเกษตรกร เพื่อร่วมกันพัฒนาความรู้ ทางด้านการเกษตรและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชุมชน

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ในฐานะประธานคณะกรรมการ ศพก. ข้าพเจ้าได้มุ่งมั่นขับเคลื่อนศูนย์ฯ ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งในด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ การแก้ไขปัญหาเกษตร การส่งเสริม เทคโนโลยี และการสร้างเครือข่ายเกษตรกร ทำให้ศูนย์เป็นที่ยอมรับและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในพื้นที่ โดยการกำหนดแนวทางการดำเนินงานศูนย์ฯ, เป็นผู้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่, เป็นผู้นำการ ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ที่ ศพก. หลัก ไปต่อยอดความรู้ในการทำ การเกษตร ปรับใช้ให้เข้ากับสภาพพื้นที่ตนเอง และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนให้มีชีวิตที่ดีขึ้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ความเป็นผู้นำในรูปแบบทางการ ข้าพเจ้าได้รับการแต่งตั้งเป็นประธาน ศพก. ซึ่งทำ หน้าที่เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการเกษตรสู่เกษตรกรในพื้นที่ และประสานงาน กับหน่วยงานราชการเพื่อพัฒนางานด้านเกษตรให้ก้าวหน้าสถานการณ์ปัจจุบัน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การเสียสละของข้าพเจ้าไม่ได้มองเป็นภาระ แต่เป็นความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ให้การเกษตรที่เข้มแข็ง จึงยึดถือหลัก “ประโยชน์ของส่วนรวมต้องมาก่อนผลประโยชน์ส่วนตน” เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยมีการเสียสละทั้งด้านเวลา ทรัพยากร และร่างกายแรงใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อพี่น้องเกษตรกรในชุมชน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ไม่หยุดที่จะเรียนรู้และพัฒนาตัวเองเพื่อก้าวทันสถานการณ์การเกษตร

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

เกษตรกรต้นแบบ นายสุธีร์ เทียนชัย

เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอตากฟ้า

เกษตรกรในพื้นที่ (เกษตรกรสมาชิกศูนย์ผลิตพันธุ์พืชตระกูลถั่วชุมชน ม.๕ ต.ลำพยนต์)

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. การกำหนดเป้าหมายและประเด็นการถอดบทเรียน โดยการกำหนดหัวข้อที่ต้องการถอดบทเรียน เช่น การใช้เทคโนโลยีการผลิต, การถ่ายทอดความรู้, ผลลัพธ์ที่เกิดกับเกษตรกร, การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น และพิจารณาช่วงเวลา เหตุการณ์ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงาน

๒. การเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือหลากหลายในการเก็บข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์ การสนทนา การสังเกต การทบทวนเอกสาร รายงานกิจกรรม หรือภาพถ่ายประกอบ

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการดำเนินงาน ใช้ลำดับเหตุการณ์ในการสรุปลำดับเหตุการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลา

๔. การสรุปบทเรียนการดำเนินงานว่า “อะไรคือความสำเร็จ” และ “อะไรที่ควรปรับปรุง”

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

๑.ข้อจำกัดด้านเวลาและความพร้อม มักมีการกิจประจำ เช่น งานในไร่นา หรือฤดูกาลเก็บเกี่ยว ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมถอดบทเรียนได้อย่างเต็มที่

๒.ขาดทักษะในการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

๓.การประมวลผลข้อมูลไม่ต่อเนื่อง

๔.การสื่อสารผลการถอดบทเรียนยังไม่ครอบคลุม

ข้อเสนอแนะ

๑.จัดกิจกรรมสื่อสารให้เกษตรกรเข้าใจความสำคัญของการถอดบทเรียน

๒.เลือกช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม

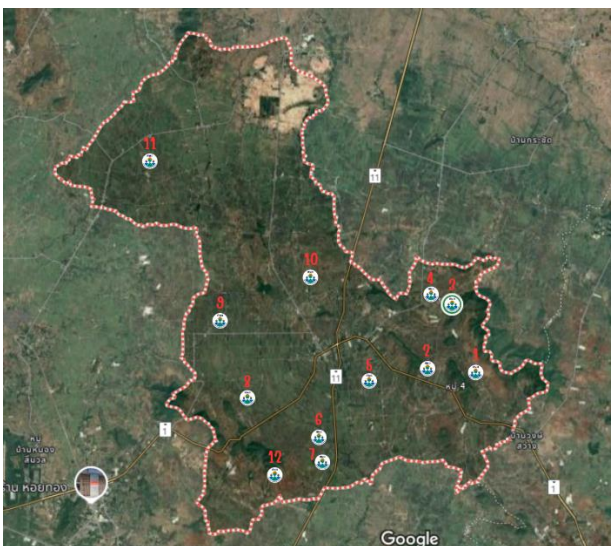
๓.สร้างระบบจัดเก็บข้อมูลและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก.

สัญลักษณ์แสดงที่ตั้ง

- 1.ศพก. อำเภอตากฟ้า ม.5 ต.ลำพูนต์
- 2.เครือข่าย ศพก. ม.3 ต.ลำพูนต์
- 3.เครือข่าย ศพก. ม.11 ต.สุขสำราญ
- 4.เครือข่าย ศพก. ม.11 ต.สุขสำราญ
- 5.เครือข่าย ศพก. ม.8 ต.สุขสำราญ
- 6.เครือข่าย ศพก. ม.4 ต.ตากฟ้า
- 7.เครือข่าย ศพก. ม.5 ต.ตากฟ้า
- 8.เครือข่าย ศพก. ม.3 ต.เขาชายธง
- 9.เครือข่าย ศพก. ม.3 ต.หนองพิกุล
- 10.เครือข่าย ศพก. ม.2 ต.พุนกยูง
- 11.เครือข่าย ศพก. ม.8 ต.อุดมัญญา
- 12.เครือข่าย ศพก. ม.4 ต.เขาชายธง

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

[illegible]